

IETS OVER DEN SCHILDER JOOST VAN HOIGAIRDEN.

DOOR

CH. C. V. VERREYLT.

ET belangrijk werk van PROSPER CUYPERS VAN VELTHOVEN *Troubles religieux* maakt onderscheidene malen melding van een schilder, JOOST VAN HOIGAIRDEN genaamd ¹⁾, van wien, zoo wij ons niet bedriegen, bij geen onzer levensbeschrijvers wordt gesproken.

Wij achten het daarom niet van onbelang eens de aandacht op dezen persoon te vestigen, te meer, omdat die bijzonderheden tot heden den navorschers zijn ontgaan, ofschoon genoemd werk voor ruim dertig jaar reeds het licht heeft gezien.

Aan de daarin verspreide aantekeningen, ontleenen wij het volgende:

JOOST VAN HOIGAIRDEN, ook „meester JOOST de schilder” genoemd, was van Antwerpen zich komen vestigen te 's Hertogenbosch en woonde aan de Hinthamerstraat in „de Croone” nabij de Torenstraat, tegenover den presidentschepen Mr. HENDRIK BLOEYMANS, heer van Helvoirt. Even als zijn vakgenoot LODEWIJK JANSZ. VAN VALCKENBORGH ²⁾, nam hij ijverig deel aan de godsdienst-troebelen binnen de hertogstad in 1565 en '67 voorgevallen.

ANTONIE VAN BOMBERGEN — van Februari tot April 1567 — bevelhebber te 's Hertogenbosch, benoemde hem tot één zijner acht hellebaardiers, in welke

¹⁾ Blz. 135, 285, 301, 24, 27, 35, 41, 46, 49, 54, 59, 79, 87, 95, 406, 22, 31 en 513.
v. ZUYLEN, Stads-rekeningen, blz. 782.

²⁾ Zie over dezen persoon ons artikel in *Oud-Holland*, 1890.

kwaliteit hij, met den notaris HENDRIK GOOSSENS, door de stads-regeering werd afgevaardigd naar heer HENDRIK VAN BREDERODE te Vianen, om een schriftelijk bewijs te verzoeken, dat BOMBERGEN, gelijk deze voorgaf, door hem, den prins van Oranje en den graaf van Hoogstraten, tot bewaring en bescherming harer stede was gezonden.

Als een merkwaardig staaltje van de zonderlinge kunstliefde van meester JOOST verdient het volgende vermelding.

Op 10 October 1566 was in de oude hertogstad voor de tweede maal een hevig oproer losgebroken, waarbij de kerken en kloosters het wederom moesten ontgelden, en alles werd vernield en geroofd, hetgeen bij den eersten beeldenstorm op 22 Augustus aan de handen dezer moderne Vandalen was ontgaan of na dien tijd hersteld geworden.

De oproermakers, op het St. Jacobskerkhof vergaderd, besloten om ook de kapel der Illustre Lieve-Vrouwe broederschap in de St. Janskerk, bij het eerste beeldenbreken, dank de heldhaftigheid van haar lid DOMINICUS BEYENS gespaard gebleven, te gaan verwoesten. Nauwelijks hoorde dit VAN HOIGAIRDEN, of hij verliet stil den hoop en spoedde zich naar den hulpkoster der kapel JAN VAN LINTHERE, hem verzoekende de fraaie schilderij van HIERONYMUS VAN AKEN, — koning Salomon eerende zijne moeder Bersabée, — dat het altaar der broederschap sierde, in veiligheid te brengen, daar zij anders onvermijdelijk vernield zou worden; zoodra JOOST het kunststuk geborgen zag en zijn ongelukkig artiestenhart was gerust gesteld, voegde hij zich weder bij de bende, die tegen de kerk optrok.

Toen de stad in April 1567 zich met de landvoogdes verzoende, verliet onzen krijgshaftigen schilder, zeer waarschijnlijk in het gevolg van BOMBERGEN, den Bosch, alwaar hij een jaar later, op 24 Maart 1568, wegens zijne deelneming aan de beroerten werd ingedaagd, om voor de rechtbank te verschijnen¹⁾.

Dit is alles hetgeen wij omtrent hem vinden aangeteekend, wellicht weten onze navorschers er iets bij te voegen.

---

¹⁾ Verzameling van kronijken betreffende de stad en meijerij van 's Hertogenbosch, blz. 224.

